

választmánya ma Zselénszki Róbert elnöklésével ülést tartott, melyen a bortörvényvel foglalkozott, s annak mielőbbi életbeléptetése iránt sürgős feliratot intéz a kormányhoz. Foglalkozott még a Vinea ügyvel és a boritaladó eltörlesztésével. Eziránt október II. felében nagy tüntető népgyűlést rendez, melyből kifolyólag monstre küldöttség megy a kormányhoz.

A munkásbiztosító fegyelmi szabályzata. A kereskedelemügyi miniszter rendeletet adott ki a magyar királyi állami munkásbiztosítási hivatal ügyviteli és fegyelmi szabályzata tárgyában. Ez a rendelet ma jelent meg a hivatalos lapban.

Az általános választói jog és a politikai körök. Andrásynak tegnapelőtt tett nyilatkozata alapján még mindig a választói jog kérdése foglalkoztatja a politikai köröket. Rémélik, hogy a javaslat minden akadály nélkül fog keresztülmenni. Kossuth Ferenc kisebb körökben tárgyalásokat folytat a javaslatról, de csakis föltétlen titoktartás mellett.

Mégis jön a francia pénz!

Néhány nappal ezelőtt nagy zajt csaptak az újságok a körül, vajjon Fontenay budapesti francia főkonzul tett-e lépéseket arra nézve, hogy az önálló magyar bank megállapításánál francia tőke is szerepeljen?

Hivatalos és félhivatalos nyilatkozatok özőnével megcáfolják ezt a föltevést, míg ma a függetlenségi párt hivatalos lapja azt írja, hogy a cáfolat nem jelenti azt, hogy Magyarország és Franciaország között egy pénzügyi természetű közeledés ki volna zárva. Sőt úgy véljük, ezt a közeledést arra hivatott komoly tényezők mindkét részről keresik.

Ez után a világos nyilatkozat után arról panaszkodik, hogy a német és osztrák piacok ellenséges indulattal vannak a magyar bank és a magyar értékek iránt.

— Csoda e, ha ilyen körülmények között, — folytatja, — Magyarország új piacokat keres értékeinek, amelyek megbízhatóbbak és amelyek támogatásukat nem teszik függővé attól, hogy Magyarország végleg mondjon le gazdaságának függetlenségéről? Franciaország diszponibilis tőkékben hasonlíthatatlanul gazdagabb mint akár Ausztria, akár Németország, sőt mind a kettő együtt. Nem is lesz olyan nehéz a magyar értékek egy részének, úgy a régebb kibocsátásuaknak, mint az újabbaknak ott állandó és biztos piacot találni.

— Most, hogy az önálló bank kérdése kerül homlokterbe, teljes biztossággal el lehetünk készülve újabb pénzügyi támadásokra osztrák és német részről. A bankigazgatók főleg azért fázna az önálló banktól, mert féltik zálogleveleik kurzusát. Csoda-e, ha ez ellen védekezünk? Annak a szerencsétlen német hírlapi kacsaának, (hogy francia tőkével fogják a magyar bankot megállapítani és ennek fejében Magyarország a hármasszövetség ellen fordul) esetleg igaza lehet. Az önálló magyar bank és a magyar-francia pénzügyi közeledés ez az összefüggés csakugyan meg lehet.

Most már csak az a kérdés, hogy az előbbi hivatalos cáfolatokkal mit fognak csinálni?

Szell Kálmán a bankkérdésről.

Tegnap este az alkotmánypart klubhelyiségeiken élénk eszmecsere folyt az aktuális politikai kérdésekről. Különös figyelemmel hallgatták Szell Kálmán a bankkérdésre vonatkozó fejtegetéseit. Egy alkotmányparti képviselő közli Szell Kálmán érdekes fejtegetéseiből a következőket:

— Az önálló bank felállítása — mondta

Szell — az ahhoz szükséges tőkék beszerzése és a magyar jegybank technikai szervezése nem okozna nagyobb nehézségeket. Csak az a kérdés, hogy bankkal kapcsolatos politikai érdekek ellensúlyozzák-e az önálló bank felállítását következtében származható pénzügyi és gazdasági károkat. Erre nézve az a határozott válaszom, hogy: nem! Az önálló banknak az lesz az első következménye, hogy a pénz a magyar érdekeltek részére drágább lesz, de még ezt is túrni lehetne, ha ezzel a külföldön nyilvánuló bizalmatlanságot meg lehetne szüntetni. Nekem e tekintetben tapasztalataim vannak és csak arra utalok, hogy mennyi fáradságba került, míg a külföldiek a legutóbbi politikai zavarok által előidézett averzióját legyőzni lehetett. Most már ismét elértük azt, hogy jelzálogleveleinket a külföldön el tudjuk helyezni. Már pedig reánk nézve a jelzáloglevelek elhelyezése nagyon fontos dolog. Sajnos, hogy a legutóbbi időben a bankkérdés felvetése e tekintetben ismét nehézségekkel találkozunk. Nem átalom kijelenteni, hogy az én nézetem az, hogy a mi érdekeinknek leginkább a mostani rendszer, vagyis a közös bank fenntartása felel meg.

Azonban az a meggyőződésem, hogy a közös bank mostani organizációja mellett is lehetne a banktól olyan engedményeket elérni, melyekkel a magyar állam pénzügyi önállóságát kifelé dokumentálni lehetne. — Ez nem okozna pénzügyi nehézségeket és komplikációkat, míg a szétválasztás minden, még formális módját is nagyon drágán fizetnénk meg.

Szell Kálmán további fejtegetésében megcáfolja azt a hírt, mintha a bankkérdést a kartellbank felállításával akarnák megoldani. Ez abszurdum, — mondotta Szell. — Az osztrák parlament ezt nem fogadná el, de különben is ez csak látszólagos megoldás volna. Szell végül azt az óhaját fejezte ki, hogy úgy poli-

„TISZÁNTÚL” TÁRCZÁJA.

A törött szék.

Írta: A. Tallan.

Giacomo sietve haladt fel az ötödik emeletre s midőn az utolsó nyugvót elérte, a jobbról s balról kinálkozó két ajtó előtt egy percig habozott; zsebéből kivette a kulcsot, jó sok ideig nézegette a bal felől nyílt, aztán mély sóhajt hallatva, a jobb oldalon levőt kizárta.

A küszöbről még egyszer visszafordult s újból vágyakozó pillantást vetett a másik ajtóra, újból s még hosszabban sóhajtott s aztán végleg benyitott a lakásba. Kicsi szobájába lépve, levetette felső kabátját, elővett egy székét, a fal mellé állította, cigarettára gyújtott s úgy maradt ott ülve, bámulva a szoba magasában gomolygó füstfelhőket s minden két-két percen a falhoz szorítva a fülét.

Az eddigelé szomorú arc most hirtelen földerült. A másik szobában valaki megmozdult. — Hazajött — mormogta a fiatal ember és csakugyan, az asztalnak, a széknek ide-oda tologatása hallatszott.

— A vacsorát készíti — mormogta Giacomo újból s a falhoz támaszkodva, minden neszre figyelt, mert habár nem láthatta is a szomszédnőjét, boldog volt abban a tudatban, hogy ott benn van s hogy ő maga ilyen közel lakhatik hozzá.

Szegény Giacomo! Már is azt hitte, hogy sohasem fogja meglátni és ez az aggodalom egész beteggétette. Volt idő, mikor gyakran láthatta, mert úgy mesterkedett, hogy a lépcsőkön találkozók vele; sokszor órákhozjut leste a jövetelét s gyorsan folszaladt néhány lépcsőfokon, hogy aztán megfordulva nagyon lassan haladjon lefelé, időt engedve a lánynak

a feljövételre s úgy intézte ezt a dolgot, mintha találkozásuk csak véletlen volna.

Carlottának hívták. Himzéssel tartotta fenn magát s minden nap kora reggel munkába ment s csak késő este térhetett vissza.

Tavaly hurcolkodott be ebbe a házba. A fiatal ember eleintén csak a csinos lánykát látta benne, semmivel se többet. Később azonban, így tőszomszédságban élve arra ébredt, hogy folyton csak rá gondol s alaposan bele-szeretett. Ha csak egyetlen szót intézett volna hozzá a lány, vagy ha neki magának annyi bátorsága lett volna, hogy megszólítsa, akkor bizony vajmi gyorsan vallomásra került volna a dolog, persze feltételeken körülbelül így:

— Signorina, imádom önt. Akar-e a feleségem lenni?

Csak hogy ahhoz, hogy valakinek megkérjük a kezét, okvetlen feltétel; hogy az ember markában is szorithasson valami vagyont, vagy keresetfélélt, Giacomonak pedig — szerencsétlenségére — semmije sem volt. Festő volt, akinek a vásznait senki sem vásárolta, úgy hogy a szegény fickónak még a butorzatát is el kellett adnia, csak hogy a házbérét kifizethesse. Most már semmije sem maradt, csak az ágya és ez a rozoga szék, melyet valami csodaszert tartott csak össze a melyben most cigarettázva ült, fülét hegyezve a legkisebb neszre, melyet odaatról hallhatott.

Néhanapján, mikor lovagló helyzetben ingyen a széken üldögélt, be szokta csukni a szemét s szabad folyást engedett gondolatainak, képzelőtehetségének.

— Vajjon miről gondolkozhatik most? Vajjon sejt-e, sejtethi-e, hogy éa most itt vagyok a közelében? Hej, bárcsak azt az egyet tudná, milyen mélységes mélyen szeretem! — S kísértésbe jött, hogy valami lármát csapjon,

ami telköltene a lányka figyelmét, mint teszem azt, valami fegyvernek az eldördülése, a melyet ő valami arra haladó hercegre rástít csak azért, hogy az utca népe összeszaladjon s a figyelmét rá irányítsa. De viszont bántotta a félelem, hogy ilyképp eljárásná a kegyét, majd az a rettenés fogta el, hogy visszautasítaná a szerelmét. Inkább sohse tudja meg szerelmét a lány, sem hogy ő maga megtudja, hogy az nem viszonzatik.

Aztán légvárak építésébe fogott.

— Lehe etlen — gondolta, — hogy sohase gondoljon reám. Hiszen tudja, hogy létezem, hogy közvetlenül mellette lakom. Ha hazatér a nyitva hagyott ajtómon láthatja, hogy ég a világ a szobámban. Mint minden asszonyt, mégis csak őt is bánthatja a kíváncsiság s néha mégis csak kérdeznie kell önmagától, hogy mit csinálók s miért nem megyek ki sohasem? Talán már dacára féltékenységemnek, észre is vett, vagy talán éppen a merészségem alkalmával keltem fel a figyelmét. Sőt ki is találta tán azt is, hogy szeretem. Talán várja is, hogy nyilatkozzam s látva, hogy nem merek, ő maga teszi meg az első lépést. De mit tegyek, hogy ezt az első lépését megkönnyíthessem?

És Giacomo, még mindig a széken nyargalva, folytatja eszmemenetét, ábrándozásait. Hátha írna neki levelet s az ajtó alatt átsusz-tatná a lakásába? Erre már többször gondolt. De aztán, vajjon elolvassa-e a leány? Es feltéve, hogy megteszi, nem fogja-e mindjárt az első szavak után is sértve érezni magát? Vagy tán más embert használjon fel közvetítő gyanánt?

De hát kit? Hiszen nincs közös barátjuk. Nem, nem. Nincs más mód, várni kell türelmesen. De haj, meddig?

Ezenközben haladt az idő s Carlotta kicsi

tikai, mint gazdasági szempontból kívánatos volna, ha a bankkérdést minél előbb dűlőre hoznák.

Kulisszatitok a szocialista táborból.

I.

A drága meghívó csomagolás.

Ha széttekintünk az országban kétségtelesen fejkölti érdeklődésünket az a tömeg, mely szociáldemokratának valija magát. Nagy tömege ez a népnek, de csak az utcát dominálja. Ha figyelmesebben nézünk bele ennek a tömegnek életébe és azt figyelemmel kísérjük kezdetől fogva és összehasonlítjuk a kezdetet a maival nagyon érdekes változásokat találunk.

Mindenek előtt konstatálnunk kell, hogy a kezdet egyszerre egy táborba állította a munkásokat. Fanatikusan meggondolatlanul rohant minden munkás a nagy eszméket hirdető táborba. A munkások élén az önzetlenség egésze alatt nagyszáju munkanélküli egyének jelentek meg és hirdettek egy szebb jövőt, amikor a munkás munkanélkül is meg fog élni. És mindent tették e szimbolikus cím alatt: nemzetközi szocializmus.

A vezérek, agitátorok azonban jobban ismerték a munkásokat, mint például Marxot és az ideális szocializmust. Ilyen körülmények között könnyű volt nekik jósolni a jövőbe, hogy a munkás megélhet munkanélkül is, példa rá a jelen. Kimentek külföldre a nagy nemzetközi konferenciára a pesti szocialista vezérek és odakint tanulmányozni akarták a viszonyokat. Am a német szocializmus és a magyar internacionalis szocializmus között elképzelhetetlen különbség állván az utóbbi egy sereg durrogó jelszóból és népuzsorából.

Ezt kint tudták és eszerint alkalmazták is a magyar szocialista vezéreket, akik szemük fénye voltak a pártnak meghívók csomagolására használták fel a német szocialisták. És a vezérek csomagolták hűségesen a meghívókat.

E miatt a lenézés miatt nem haragudtak meg s csak idehaza vették észre, hogy ők megtanultak csomagolni, de a szocializmushoz még mindig annyit értenek, mint varga a harangöntéshez. Ezt a munkások pénzén szerzett drága tapasztalatot azonban csak a vezérek tudták — és ezek sem mertek azzal dicsekedni.

Ilyen tanulások után a vezérek tovább folytatták a munkájukat Magyarországon. És teremtettek is egy olyan szocializmust, amilyen nincs az egész világon. A vezérek rávetették magukat a munkás népre és a különböző párt adók címén azt a legvégsőkig zsarolták.

Budapestről indult ki minden. Ott egy pár agitátor a szocialisták üzletibb felfogású tagjai magukhoz ragadtak minden hatalmat maguk köré csoportosítottak egy pár még hasonló gondolkozású embert és ők onnan felülről dominálták a munkásokat.

A pénz folyt, a munkások fizettek és a vezérek éltek kényelmesen olykor-olykor egy pár frázist puffogatva, miközben a munkás helyzet csak nem javult.

Igy tartott ez egészen a folyó év elejéig. Ekkor azonban lényeges változás állott be az egész párt életben. A változásokról legközelebbi számunkban írunk, amikor a mai helyzetet tárjuk fel.

Egy szocialista.

szobájában szorgalmasan megtáncoltatta a varrótűjét. El volt határozva, hogy a ma este kezdett munkáját éjjelig befejezi s hogy munkaközben el ne aludjék, énekelni kezdett.

Giacomo, nagyon természetes, ugyancsak ébren maradt s ugyanabban a helyzetben hallgatta az éneket s időről-időre testének ide-oda mozgásával kísérte a dallamot. Ha a dal valami andalgó, lassu volt, minden jól ment, de ha gyorsult a tempó mozgásai veszedelmesekké váltak, mert a szegény remegő szék ereje nem volt a gymnastikai gyakorlatokhoz hozzászokva.

Kis idő múlva a lányka elfáradt s a nagy áriákat, melyeket az első kótától az utolsóig elénekelt, félbeszakított daltöredékek követték s miközben a hangja gyengébben és édesebben csengett, a cavatinákat románcok és ábrándok követték.

Giacomo még mindig a széken ülve el nem álmosodott, hanem hallgatta a dalost, álmodozva, miközben teste a dallamokat mozdulataival kísérte, követte.

Carlotta majdnem elaludt, de erőt véve magán elhatározta, hogy le nem fekszik, míg csak munkája el nem készül; így hát utolsó erőfeszítéssel lerázta magáról az álmot, mely majdnem lenyűgözte s ennek a leküzdésére egy vigan csengő keringőre gyujtott. Giacomo most már álmodott. Mi sem természetesebb, mint hogy táncról álmodván, a dallam kísérete mellett táncoló mozdulatokat tett, amely erőpróbára azonban a szék fellázadt, felmondta a szolgálatot s iszonyu recsegés és ropogás között a szerencsétlen lovagot a földre terítette.

Ez a művelet olyan nagy lármát keltett, hogy szegény Carlotta rémületében halk kiáltást hallatott; szegény Giacomo azonban néma marad mert estében az ágy sarkába ütötte fe-

jét s most önkivületi állapotban a földön hevert.

Mikor végre magához tért, bekötött fejével s ágyban fekvé találta magát, mellette pedig, himzéssel a kezében s olyan széken, mely sem öreg és törődött, sem rongyos nem volt egy csinos, egy nagyon csinos leányka ült, aki — no, ki lett volna más, mint Carlotta!

— Mi ez? — kiáltotta a beteg. Ön itt signorina?

— Igen, signor. Tegnap este az esés által okozott zaj után többé semmi neszt nem hallottam s így attól féltem, hogy valami baj érhettem, átjöttem hát és tényleg ájultan találtam. Most már hála istennek sokkal jobban van s néhány nap múlva teljesen egészséges lesz. De mondja az isten szerelmére, hogy eshetett le a székről ilyen furcsa módon?

Giacomo nem válaszolt, de mélyen elpirult. De hát az asszonyok nagyon ügyesek bizonyos érzelmek kitalálásában s Carlottának se kellett sok idő, hogy Giacomo szívében a választ elolvashassa.

Most pedig Giacomo és Carlotta férj és feleség s oly boldogok, amilyen boldog házaspár e világon csak lehet. Carlotta már nem kénytelen pénzért himzési munkát vállalni. Férje néhány képének az eladása sikerült, neve ismerette lett és eleget keres mindkettőjükre. Egyszerű de kedves lakásban laknak s minden ismerősük becsülését kivívták maguknak.

De azért van egy dolog, amin az ismerősök mind fennakadnak. Fogadósobájuk kellő közepén ugyanis, a legelőkelőbb helyet egy nagy, rut, ócska, szalmaszék foglalja el, mely olyan vigasztalan állapotban van, hogy Carlotta, csak hogy össze ne dőljön, az egész alkotmányt spárgával kötözte össze.

UJDONSÁGOK.

* **A nagyprépost betegsége.**
Palotay László pápai praelátus, nagyprépost súlyos betegsége városszerte nagy részvétet keltett. A beteg lakásán tegnap városunk előkelőségei közül többen tudakozódtak a beteg főpap állapota felől. Őrvoja Wimmer Julián irg. rendi főorvos naponta többször felkeresi a beteget s dr Mayer László városi tb. főorvossal konzultált. A beteg állapota súlyos és változatlan. Fetser Antal felszentelt püspök tegnap feladta az utolsó kenetet. Ereje fogy, de még mindig van némi remény felgyógyulásához. Adja Isten, hogy valóra váljon.

* **Huszonhárom, vagy huszonnég.**
A végrehajtási novella tudvalevőleg az ingó vagy jelentékeny részét kivette a végrehajtás alól, de a kihirdetésekor lejárt követelések, ha a hitelezők harminc nap alatt bejelentették azokat a bíróságnál, egy évig még a régi törvény szerint hajthatók be. A kincstárnak nagy haszonnal járt ez az intézkedés, mert a bejelentésekre bélyeget kell ragasztani, ami több milliót hozott az állam konyhájára. A nagyváradai járásbíróságokat is óriási mértékben elhalmozták bejelentésekkel. Tegnap volt a bejelentések utolsó napja. A bírósági gyűjtőszekrényeket napjában többször ki kellett üríteni, mert egyes iparosok, kereskedők és ügyvédek százával hozták a bejelentéseket s a nagy csomagokat hordárok cipelték a bírósághoz. A bíróságnál parázs vita keletkezett aziránt, hogy érvényesek-e még a tegnap beadott bejelentések. A bíróság egyes tagjai az augusztus 25-től számítandó harminc napot huszonötödikének beszámításával vették s így az utolsó nap huszonharmadika lenne. Ez a számítás a bíróságra igen kényelmes, mert tegnap is több ezer bejelentés érkezett, amelyeket egyszerűen vissza lehetne utasítani. Az összes ügyvédek s a bírák nagyobb része azonban a harminc napot huszonhatodikától tartották számítandónak, mert minden törvényes határidőt így kell számítani s ha más számítást akart volna a törvényhozó, ki kellett volna ezt jelentenie. Nem hisszük, hogy a bíróság visszautasítaná a tegnapi bejelentéseket, már csak azért sem, mert a hibás számítást az illető bírószebe bánná meg, aki anyagilag felelős a törvényellenes határozatból tolyó károkért.

* **A bolgár fejedelem Budapesten.**
Báró Aehrenthal külügyminisztert Ferdinánd bolgár fejedelem félórai magánkihallgatáson fogadta. — Ferdinánd bolgár fejedelem ma reggel 8 órakor jelen volt a várkapolnában rendezett misén. Fél kilenc órakor a fejedelem megsejmelte a kápolnában lévő kriptát. Tíz órakor Ferdinánd fejedelem és Eleonóra fejedelemasszony meglátogatták a várban levő Erzsébet királyné-muzeumot. Déli 12 órakor a bolgár fejedelmi pár tiszteletére udvari dejeuner volt, melyen 43 személy vett részt. A dejeuneren jelen voltak ő Felsege a király, Ferdinánd bolgár fejedelem, Eleonóra fejedelemasszony, Klotild, Augusztá, Erzsébet, Henriette főhercegnők, József főherceg, gróf Apponyi Lajos udvarnagys és neje, báró Aehrenthal közös külügyminiszter, Schiessl kabineti igazgató, Daruváry kabinetirodai főnök, Montenuovo herceg második főudvarmester, gróf Paar és báró Bolfras ő Felsege főhadsegédei, báró Gagern követ, Margutti, Bartha, Bronn őrnagyok, Da-

dányi, Pongrácz és Spányik őrnagyok és a kíséretük tagjai. Coburg Ferdinánd fejedelem és neje tegnap délután elutaztak Szombathelyre, ahol a fejedelem a nevét viselő ezred fölött tart szemlét. A fejedelem igen sok kitüntetést ajándékozott mindazoknak, akik fogadtatásában és ünneplésében aktív vettek részt.

* **Velencei krónika.** Nem a lagunák városáról krónikázunk, mert ez a regényes cím ezuttal a mi Velencénket illeti. Hatóságunk figyelméből sok minden újítás történt városunk ezen elhanyagolt pontján az utóbbi időben. Kaptak Velence derék polgárai villamos világitást, villamos vasutat és aszfaltos járdát. Szóval a sok komforttal már úgy vannak a mi házi Balkánunkon, mint a jó törökök az új alkotmányukkal. De mégis a nagy fénynek nagy ott az árnyéka. Az az épen az itt a baj, hogy nincs fény, sőtét most is Katonaváros. A rengeteg hosszú és nemkevésbé forgalmas Kolozsvár-utcán egy azaz egy ivlámpa tündököl. A polgármester ur ígérete, amit a sok deputációnak tett, még mindig a papíron van és Velence csak platónikusán élvezi a vallamosság csodáit. Újból és újból hangoztatjuk tehát Gothével: »Mehr licht!« Krónikáinkból nem maradhat ki továbbá a hagyományos utcai por sem. Jelezzük alázattal, hogy Velencén, sőt főutcáján, mely Kolozsvár-felé húzódik, sem separtek a tél óta. A közeledő kolera hírére most már bizony remélhető, hogy újból lesz itt utcaseprés s így még ezen szolgáltatást leszünk kötelezve a szegény muszáknak. Másrészt kolera közbe jött nélkül nem remélünk, hogy ebben az évben még lesz szerencsénk a seprőhöz.

* **A biharszilági gyár szennyvize.** A biharszilági olajipar részvénytársaság szennyvize miatt már oly sok vizsgálat volt tartva a nagyváradi közönség megnyugtatóására, hogy itt van az ideje miszerint egyszer s mindenkorra véget vessenek ennek a kényes kérdésnek, különösen most amikor a kolera járvány fenyeget. Tegnap ebben az ügyben Rimler Károly polgármester ártirt az alispánhoz, hogy tekintettel arra miszerint a gyár szennyviz tisztítója csak kellő ellenőrzés és gondozás alatt felel meg hivatásának, ezért a megfelelő szigorú ellenőrzésről gondoskodják.

* **Eljegyzés.** Garamszegi Géczy Imre dr földmívelésügyi miniszteri fogalmazógyakornok Géczy Lajos nyug. uradalmi főtitkár fia eljegyezte néhai házi Hány István dr kir. tanácsos, Zalavármegye főorvosa, földbirtokos és neje szül. nyirlaki Oszterlinder Ferike leányát — Clarisset.

* **Vörheny-járvány Bakonszegen.** Bakonszeg községben most tartja vizsgálati körutját a járási orvos. Ez alkalmából az ottani iskolát is meglátogatta. Feltűnt a járási orvosnak, hogy a tanulók nagy része hiányzik az iskolából anélkül, hogy erről tudomással bírna a hatóság. A járási orvos megvizsgálta a távollévő tanítványokat is és azokat vörhenytől fertőzöttnek találta. A betegséget a szülők eltitkolták s így lett megfertőzve az egész iskola. Az esetről jelentést tettek a főszolgabíróknak, aki elrendelte az iskola bezárását.

* **Választások a jogakadémián.** Megindultak a jogakadémián végre az alkotmányos küzdelmek, melyek úgy látszik a tavalyiaknál sokkal simábban fognak lefolyni. Dr Bozóky Alajos igazgató a korelnöki teendőkkel Celláth Árpád IV. é. joghallgatót bízta meg, a korjegyzői teendőket pedig Gerő Gusztáv II. é. joghallgató

intézi. Ugy az Olvasó Kör, mint a Segélyegyletnek csak egy jelöltje van és pedig előbbire Sebestyén Gyula IV. éves. utóbbira Celláth Árpád IV. éves joghallgatók személyében, kik közé az egész ifjuság osztatlan lelkesedéssel tömörül. Ezen egységes összetartása az ifjuságnak különben csak fokozza az érdeklődést az egyetek működése iránt, amennyiben Sebestyén Gyula, a fiatal és nagytehetségű poéta és Celláth Árpád szimpatikus és közkedveit arany ifjai az akadémiának nem hagynak kívánni valót maguk után. A választás különben folyó hó 30-án d. u. 5 órákor fog lefolyni.

* **Harminc két éves hiba a vármegyén.** Tegnap az alispán egy olyan hibát fedezett fel a vármegyén, mely már 32 éve van meg anélkül, hogy valaki észrevette volna. Ugyanis a megyének egyik 32 éves szabályrendelete úgy intézkedik, hogy a közigazgatási előadók, mint a tanfelügyelő és pénzügyigazgató az általuk előadott ügyeket kötelesek a saját irodájukban lemásoltatni. Ez a rendelet azonban nem volt eddig uzusban. Tegnap az alispán tuiságosoknak találta az aláírni valót és ekkor pattant ki, hogy az ügyeket az alispáni iroda másolja le, ami óriási doigot ad a személyzetnek. A szabályellenes szokást megakadályozandó az alispán feliratot intézett a belügyminiszterhez annak megállapítása végett, hogy szabad e tovább is az alispáni irodával másoltatni a közigazgatási szakreferensek ügyeit. A felirat alapján valószínűleg meg fog szünni a 32 éves virágzó szabálytalanság.

* **A D. M. K. E. új titkársa.** A Dél-magyarországi Magyar Közművelődési Egyesület szegedi központi az alakítás munkálatainak teljesítésével Rátky Gyula hirlapírót bízta meg. Rátky most Nagyváradról eltávozott s a központ a nagyváradi osztály titkári állására Tyll Jánost, lapunk belső munkatársát nevezte ki.

* **Petrasevics Géza temetése.** Az élete delén elhunyt publicistának. Petrasevics Géza-nak tegnap délután 3 órákor volt a temetése. A megboldogult tetemét a Szt.-Rókus-kórház halottas kápolnájában szentelték be s onnan szállították a központi új temetőbe. Az »Alkotmány« szerkesztősége külön gyászjelentést adott ki buzgó és kiváló tollu munkatársa elhunytáról.

* **Halálozás.** Nagyvárad város egyik szorgalmas gépirónője Salgó Gizella, tegnap, tifuszban elhalt. Évek óta buzgó, odaadó munkával szolgálta a várost s egyike volt a legügyesebb gépirónőknak. Temetése ma pénteken délután lesz. A nőtisztviselők egyesülete testületileg vesz részt a temetésen s erre a következő felhívást adták ki:

Tisztelettel felkérem egyesületünk tagjait, hogy felejtethetetlen emlékü kártársnőnk Salgó Gizella volt városi gépirónőnek ma pénteken délután 3 órákor lefolyó temetésén minél számosabban megjelenni sziveskedjenek. Gyülekezés egyenyed 3 órákor az egyesület helyiségében. Gárdos Berta, titkár.

* **A kamara értesítései.** Van szerencsénk az érdekeltek tudomására adni, hogy a nagyváradi cs. és kir. katonai élelmezési raktár kezelősége megküldte kamaránknak a kincstári listából — az 1909. január 1-től december hó 3-ig terjedő időben szükséges kenyérszükségletre vonatkozó feltételi füzetet. Miről az érdekeltek polgári sőtőmestereket azzal értesítjük, hogy a szóban levő feltételi füzet a kamarai irodában a hivatalos órák alatt d. e. 8-tól d. u. 2 óráig megtekinthető. — Van szerencsénk az érdekeltek tudomására adni, hogy a m. kir. budapesti I. honvédkerületi hadbiztoság, a budapesti honvéd helyőrségi kórház részére 1909. évi január hó 1-től 1909. évi december hó 31-ig terjedő időszakra szükséges élelmezés biztosítására pályázatot hirdet. Pályázati határidő 1908. októ-

bér hó 13. A pályázatra vonatkozó részletes feltételek a f. évi október hó 2-ik napjáig a kamarai irodában a hivatalos órák alatt d. e. 8-tól d. u. 2-ig megtekinthetők. Nagyvárad, 1908. szeptember hó 25. A nagyváradi kereskedelmi és iparkamara: *Huzella Gyula* kir. kereskedelmi tanácsos, elnök. Dr. *Sarkadi Lajos* titkár.

* **Tilos a dinnye-evés.** A rendőrség ez uton is tudomására hozza az árusoknak és a nagyközönségnek, hogy a jövő hét hétfőjétől, azaz 28-ától kezdve dinnyét sem piacon, sem házakban, sem üzletekben nem szabad árusítani. A rendőrség a dinnyéket elkobozza s az árusokat büntetni fogja.

* **Lóversenyek és idegenforgalom.** Már régen nem volt oly nagy idegenforgalom városunkban, mint a napokban lezajlott lóversenyek alkalmával. — Száguzódozó automobilon, szebbnél-szebb magánfogatok tarkították városunk máskor is élénk utcai képét. Az összes vendéglőkben és kávéházakban az asztalok lefoglalva voltak. A »Pannónia« étterem p. o. oly zsúfolva voltak, hogy a tulajdonos még az emeleten levő irodájában is kénytelen volt vendégeinek teríteni. A nagyszámu előkelőségek, kik a két estén tartott bálon is megjelentek általánosan kifejezték meglegedésüket Czipóth Ferenc derék vendéglősnek a kitűnő konyha, italok és nagyváradi kiszolgálás felett. Örvendetes, hogy a derék vendéglősnek sikerült éttermeit ily közkedveit tenni.

* **Női-ruha kiállítás van állandóan** *Wéber Testvérek* üzletben a Bémer-téren. A legújabb párisi modellek az őszi idényre már megérkeztek és az üzletben vételkényszer nélkül megtekinthetők. A cég mai hirdetésére felhívjuk olvasóink szives figyelmét.

x **Náci bácsi mozija.** Van szerencsém a n. é. közönséget értesíteni, hogy sikerült egy elsőrendű Párisi mozgófényképgyárral összeköttetésbe lépni. És így azon helyzetben vagyok, hogy vendégeimet a legjobb műsorral szórakoztassam. Kedvező időben az árnyas kert-helyiségben, kedvezőtlen időben a nagyteremben. fognak tartatni minden nap az előadások. A n. é. közönség rendelkezésére állandóan friss csapolású Dréher-sör, tisztán kezelt borok, kitűnő konyha, figyelmes kiszolgálás. A műsor minden három napban teljesen új.

* **Tátray Gusztáv Rákóczi-uti üzletében** a kézmunkák valóságos műremekei láthatók. Fontos ezt tudni a szülőknek az iskola évad elején, annál inkább, mert a cég áruraktára vétel kényszer nélkül is megtekinthetők.

* **Kellemes szórakozás.** *Fülöp István* az Európa szálloda tulajdonosa kellemes meglepetésben részesíti vendégeit. Nap-nap után s esténként mozgó fényképes előadásokat tart, szép időben gyönyörű, Nagyváradon csaknem egyedül álló kertjében, kedvezőtlen idő esetén pedig a tágas étteremben. Hetenként háromszor újváltoztatásos műsor. Nagyszerű magyar konyha. *Saját termésű borok* és állandóan finom csapolt *Dréher-sör.* *Belépti-díj nincs.* A zenét *Pócsi Laci* hírneves zenekara szolgáltatja.

Legújabb őszi kalapok és férfi divat újdonságok megérkeztek ROTH M. UTODÁNÁL.

* **Borsalino őszi kalap újdonságai Reichard áruházába megérkeztek.**

* **Magyar daltársulat a »Korona« kávéházban.** Ma és mindennap esténként egy 12 férfi és női tagokból álló, jól szervezett daltársulat tamburazene kísérettel naponta változtatásos műsorral hangversenyez. Kezdeté este 9 órákor. Belépti-díj nincs. Egész éjjel nyitva. Szives pártfogást kér kiváló tisztelettel *Klein Lajos* kávé.

TANÜGY.

Az iskolaszék ülése.

Nagyvárad város iskolaszéke tegnap délután tartott ülésén Rimler Károly polgármester elnöklete alatt a tagok nagy számmal vettek részt.

Mindjárt az elnöki előterjesztések kapcsán élénk vitát kellett az elnök azon bejelentése, hogy községi iskolába a tanulók nagy számmal iratkoztak, míg az új állami iskolák némely osztályaiba csak igen kis számú tanuló jelentkezett beiratásra. Az iskolaszék elnöksége meg egyezett az állami iskolák gondnokságával hogy a községi iskolák feles számú tanulóit áttették az állami iskolákba, a széles-utcai 5. és 6. osztályát pedig nem állította fel a város. Hanem a tanuló nélkül maradt 5-ik és 6-ik államiskolai osztályba utasította.

Ugy általában a beírt tanulók átutalása, mint az 5-6. osztály áttétele ellen többen fel szólaltak s az iskolaszék ezuttal bár tudomásul vette az elnökség intézkedését, de a jövőben respektálandónak tartja a szülők azon jogát, hogy maga válassza meg az iskolát, amelybe gyermekét beiratja.

Kinos incidens.

Ezután az elnök egy kellemetlen ügyben tett jelentést az iskolaszéknek.

Stark Gyula iskolaszéki tag írásbeli jelentést tett az iskolaszéknek, hogy az ez évi évről vizsgálatok alkalmával az iskolaszék kiküldetése folytán a Tisza Kálmán-téri iskolánál vezette mint elnök a vizsgálatokat s ez alkalommal Dóri Ferenc iskolaszéki alelnök az ő személyét megsértette s elnöki teendőiben akadályozta. Ezen sérelmes eljárás ellen elégtételt kér.

Dr Dóri Ferenc elleniratában azzal védekezett, hogy Stark Gyula az ő eljárását félreértette. Távol volt tőle, hogy megsértse s kéri, hogy tekintse meg nem történtnek az egész dolgot, mert a tanügy oly régi érdemes munkáját, mint Stark Gyula még gondolatban sem akarta megsérteni.

Elnök azt hiszi, hogy ezzel a kényes ügy be lesz fejezve.

Stark Gyula kijelenti, hogy amit jelentésében megírt a kellemetlen dologról, szóról-szóra igaz. Ő nem a saját személyét, de az iskolaszék tekintélyét nézte. Ő különben minden további lépéstől eltekint, ha az iskolaszék megelégszik az alelnök nyilatkozatával.

Az iskolaszék ezzel az ügyet betejezettnek vette.

*

Az iskolaszék felhatalmazta az elnökséget, hogy a községi polgári fiúiskolához egy kiegészítő rajztanárt alkalmazzon.

Az államosítás folytán iskolacsoport nélkül maradt Bodnár János igazgató elvégezte Nagykarolyban a slöjd-tanfolyamot s így a községi fiúiskolákhoz a slöjd tanítására s esetleges kiegészítésekre alkalmazza az iskolaszék, az igazgatói cím és fizetés meghagyása mellett.

A kézimunka tanítónői állás.

Nagyvárad városa már előbb rendszeresített a Tisza Kálmán-téri elemi leányiskolához egy külön kézimunkatanítónői állást, de közben kitünt, hogy ezen állás betöltése felesleges. Nagyvárad város törvényhatósága most véleményt kér az iskolaszéktől a betöltésre nézve. A főszámvevő az állásra az 1800 koronát s a betöltést javasolta.

Gábel Jakab hosszabb beszédben kimutatta, hogy tanügyi szempontból felesleges az elemi iskolához a kézimunka tanítónő s az ellenkezik is a törvénnyel. Fontos érvekkel világította meg álláspontját.

Dr Halász Lajos az állás betöltése mellett szólott több ízben.

Dr Hóványi Géza a Gábel álláspontját fogadta el még azon indok szem előtt tartásával, hogy a többi iskolacsoportoknál sincs külön kézimunka-tanítónő. Ha szükséges lenne, akkor minden csoportnál kellene ilyen alkalmazni.

Szavazásra kerülvén a sor, úgy ellene, mint mellette 9-9 szavazat volt s így az elnök döntötte el a kérdést, még pedig az állás betöltése mellett.

Ezzel el lett volna intézve a kérdés, azonban néhány apróbb ügy elintézése után furcsa fordulatot vett a dolog. Kiszült, hogy az előbbi szavazás téves volt.

Dr Hóványi Géza felszólalt, hogy a kézimunkatanítónői állás betöltésének kérdésekor Vaday József igazgató-tanító is szavazott, akinek pedig ilyen kérdésekben nincsen szavazati joga. Tehát az elnök döntésére nem volt szükség, mert 8 szavazattal szemben 9 tag a betöltés ellen szavazott. A kimondott határozatot tehát kéri helyesbíteni s az iskolaszék határozatát kimondani, hogy az iskolaszék a kézimunkatanítónői állás betöltését nem véleményezi s az erre felvett 1800 koronát a költségvetésből törli.

Vaday József kijelenti, hogy szavazott teljes jóhiszeműséggel, mert azt gondolta, hogy van joga ebben a kérdésben szavazni.

Dr Halász Lajos ellenzi a már kimondott határozat megváltoztatását.

Hlatky Endre és dr Hóványi Géza azonban kimutatták, hogy itt nem egy határozat megváltoztatásáról, hanem egy helyesen meghozott, de tévesen kimondott határozatnak helyes kimondásáról, a valódi tényállás konstatálásáról van szó. A tévedést, amely kétségtelen, javítani kötelesség. 8 szó ellenében 9-en a betöltés ellen szavaztak s így az elnöki döntés figyelmen kívül hagyandó.

Az iskolaszék ezen helyes álláspontra helyezkedett s így javította ki a tévedést.

*

A községi polgári iskolai tanítók és tanítónők kéri eddigi korpótlékukat, hogy a 6 ízben adandó ötödéves korpótlékuk végösszege az eddigi 500 korona helyett 1000 korona legyen, valamint lakbérüket 600 koronára emelni kéri. A kérelmet az iskolaszék pártolólág terjeszti a törvényhatóság elé.

Több apróbb ügy elintézése után este fél 7 órakor az ülés véget ért.

SZINHÁZ.

Heti műsor:

Péntek: Szünet.
Szombat: Tatárjárás
Vasárnap: Tatárjárás.

Búcsú az arénától.

Földes Imre tulzó tendenciájú és hatásvadászó drámája a *Császár katonái* zárta be tegnap a nyári szinkör idei szezonját. A négyhetes idény tanulságait könnyen levonhatjuk. A szinkör rossz helyen épült, távol a központtól, amit az igazgató zsebe érez meg. A szinkör rosszul épült, mert melegben túlmeleg, hűvös időben fogvagyogatóan hideg, azonfelül nagyon légvonalos. A helyek beosztása rossz, mert kevés a páholy, a publikum nagy része pedig nem szívesen megy földszintre. A színház szellős volta és távolsága miatt szeptemberben nem lehet benne játszani.

A társulat az igazgatóval az élén teljes elismerést érdemelt, mert mindent elkövettek, hogy változatos műsorral, jó előadásokkal mulattassák a közönséget. A baj az volt, hogy nem igen volt közönség. Reméljük és óhajtjuk, hogy a szombaton megkezdődő téli szezon sok telt házzal fogja kárpótolni az igazgatót a nyári deficitért.

A vasárnapi bérlet. A színházi irodának még mindig a bérletek kiadása ad a legtöbb dolgot. Szépen fellendült az utóbbi napokban a kereslet a vasárnapi kisbérlet terén is. Ez egészen természetes is, hiszen a vasárnapi előadásoknak premiér-jellege van s így a kisbérlet publikuma csaknem minden alkalommal újabb és újabb színházi események élvezetéhez jut.

IRODALOM.

Az én falum a rováson. Irta: Bodnár János. Kis füzetben sok érdekes és érdemes dolgot írt meg Bodnár János nagyváradai községi iskolai igazgató. A füzet Máramaroszigeten jelent meg, mint a »Nevelés« c. folyóirat külön lenyomata, ekként inkább a felvidékeknek szól, de más fele is érthetnek belőle. Bodnár eleven tollal írja le a falu hibáit, a virtuskodást, az alkoholizmust, az erkölcsi elvadászt, a nyomoruságot. Mindezek gyógyszerül a felvilágosítást ajánlja, a melynek hathatós eszköze a népkönyvtár. Praktikus tanácsokat ad, hogyan kell ugyszólván költség nélkül, csak egy kis buzgósággal megvetni a népkönyvtár alapját, hogyan kell azt tovább fejleszteni s mi módon lehet a néppel az olvasást megkedveltetni? Végül lelkes hangú felhívást intéz a felvidéki tanítószághoz, hogy a jelzett nyomokon indítsa erős akciót. A vonzó modorban megírt és gyakorlatias irányú füzetkének bizonyosan meg lesz a maga hatása.

EGYESÜLETEK.

A Népnevelési Egyesület gyűlése. A Biharvármegyei Népnevelési Egyesület választmányja ma (péntek) d. u 5 órakor hivatalos helyiségében (Nagypiac tér közs. polg. fiú iskola épület I. em. 21. ajtó) gyűlést tart.

TÁVIRATOK.

Ferdinánd fogadtatásának híre Szófiában.

Szófia, szept. 24. A bolgár fejedelem fogadtatásának híre Szófiába is eljutott s ott általános örömet keltett. A fényes fogadtatás külföld előtt is nagy szimpátiával találkozott.

Nagy összeesküvés Portugáliában.

Lisszabon, szept. 24. Nagyarányu dinasztia-ellenes összeesküvésnek jöttek nyomára. A republikánus párt nagy fegyver-raktárakat létesített egyes kolostorokban, amelyeket azonban felfedeztek s elkoboztak. Az összeesküvésből kifolyólag az összes republikánus körök helyiségeit le fogják romboltatni.

A kolera.

Berlin, szept. 24. Pétervárról táviratozzák: A katonai iskolában fellépett tömeges megbetegedéseket kolerában, az orvosok a tulságosan sok gyümölcsévesben keresik. Ez volt az oka annak, hogy a fertőzés az iskola internátusában olyan termékeny talajra akadt. A pétervári vízvezeték vize teljesen meg van fertőzve. Amikor a vízvezeték vizét különböző csapokból és különböző helyeken vett próbákkal megvizsgálták, öt esetben

tizenkettő közül a vízvezetési vízben kolerabacillusokat találtak.

Igazságszolgáltatás.

A csufolódás vége.

— Esküdtszéki tárgyalás. —

Folyó évi április hó 19-én egy vasárnap este Orosz Mihály korcsmájában borozgatott Ersemjén községnek korcsmába járogató népe. A borozgatók között volt Nagy Gábor a fiával Nagy Jánossal és egy névrokonuk Nagy Károly is. Egyszer csak oda szól Nagy Károly — Nagy Gábornak:

— »Maszat« gyere ide igyál egy pohár bort!

A 65 esztendőes galambősz ember figyelemre se méltatta a csufolódó asztal társát, ismerete a természetét, ráhagyta, hogy »Maszat«-nak csufolják.

Kis idő múlva megint ismétlődött a felosztás:

»Maszat« jössz-e már?

Az öreg csak nem szólt semmit, ellenben fia Nagy János felállt a helyéről, oda ment az incselkedő Nagy Károlyhoz és mondta:

Hallja kend, van az én édes apámnak becsületes neve is!

Azután elhagyta a korcsmát.

Nagy Károly még egy darabig ivott azután hazafelé indult.

Alig haladt azonban egy pár lépést, amikor egy súlyos ütést érzett a fején. Az ütés Nagy Jánostól származott — ezzel akarta megboszulni az édes atyjával szemben elkövetett csufolódást.

Nagy Károly hazavánszorgott, ágybafeküdt és mint az orvosszakértők megállapították, a szenvedett ütés következtében onnan többé fel sem kelt.

Ennek a bűnyünek az elbírálása céljábólült össze tegnap az esküdtbíróóság.

A büntető tanács tagjai: Elnök dr *Csulyok Béla*, szavazó bírák: dr *Szentlélek László* és *Korn Gyul*, közzádló: *Görömbey István* kir. ügyész, a jegyzőkönyvet dr *Kovács Sándor* vezeti. — A védelmet *Polynár Szevér* ügyvéd látja el.

Az esküdtszék így alakult meg:

Rendes esküdtek: Jenei Imre, Fábian József, Tolszin Elek, Hoffmann Sándor, Ács Sándor, ifj. Soós Bálint, Kezdődi Gyula, Ambrosi Márton, Szodorai Lajos, Novák József, Czeglédi Jeremiás és Gyulai Károly.

Pótesküdték: Hilf Adám és Soós Károly.

A vádlott nem tagadja bűnét és elmondja, hogy az ő ütése következtében elhunyt Nagy Károly csufolkodó, ingerkedő természetű ember volt. Fájt neki, hogy idős édesatyját csufolja és azért mért rá egy ütést.

A kihallgatott nyolc tanu vallomása teljesen egybehangzó a vádlottéval.

A vád és védő beszédek után az esküdtek verdiktje alapján a kir. törvényszék bűnösnek mondta ki a vádlottat a Btk. 301. és 306. §. szerint minősülő erős felindulásban elkövetett súlyos testi sértés által okozott emberölés vétségében és ezért őt a Btk. 307. §. 1 pontja értelmében 3 évi börtönrre ítélte.

KÖZGAZDASÁG.

Ertéktőzsde.

— Délután 4 órákor. —

Budapest, szept. 24.

Osztrák hitelrészvény	—	—	631.25
Magyar hitelrészvény	—	—	748.—
Leszámitoló bank	—	—	743.75
Rimamurányi	—	—	561.50
Osztrák-m. államvasuti részv.	—	—	692.25

Közuti vasút	—	—	552.—
Városi villamos vasút	—	—	269.—

A galambőszde határidői.

— Délután 4 órákor. —

Budapest, szept. 24.

Buza május	50 kilogrammonként	11.60
Buza okt.	—	10.38
Rozs okt.	—	8.96
Zab májusra	—	—
Zab okt.	—	7.04
Tengeri máj. 1908.	—	6.85
Tengeri jul.	—	6.69

Hivatalos árfolyamok.

A budapesti áru- és értéktőzsde 1908. szept. 24.

Magyar arany járadék 4 száz.	—	—	111.50
Magyar koronajáradék 4 száz.	—	—	93.25
Magyar koronajáradék	—	—	82.75
Magyar földteherment. kötvény 4. sz.	—	—	93.50
Horvát-szlavon földteherment. kötvény	—	—	94.50
Magyar nyeremény sorsjegy kölcsön	—	—	186.—
Tisza-szab. és szegedi sorsjegy kölcsön	—	—	145.—
Osztrák járadék papírban	—	—	97.25
Osztrák járadék ezüstben	—	—	99.—
Osztrák járadék aranyban	—	—	116.50
Osztrák korona járadék	—	—	97.50
1860. osztr. államsorsjegyek	—	—	150.25
Osztrák magyar bankrészvény	—	—	1730.—
Magyar hitelbank-részvény	—	—	748.—
Osztrák hitelbank-részvény	—	—	631.50
Magyar hitelrészvény	—	—	689.50
London vista	—	—	240.—
Páris vista	—	—	95.50
20 márkás arany	—	—	23.51
20 frankos (Napoleon)der	—	—	19.09
Német birodalmi márka	—	—	117.62

Az Országos gyümölcs és szőlő kiállítás Budapesten igen nagy arányúnak

igérkezik. Eddigél 150 kiállító több waggon gyümölcsöt jelentett be, amely ezer méter hosszú asztalokon lesz az eddigi rendszertől eltérőleg elhelyezve s a program szerint csoportosítva. A kiállításon nemcsak a gyümölcsök, hanem a disznóvénnyek és az őket megillető szerephez jutottak s mintegy kilométer hosszúságban lila szín balkonszerű virágdísz fogja gyönyörködtetni a kiállítás látogatóit. Az ország összes nagyban termesztett gyümölcs fajtái — őszi s téli fajták — a terem közepén egy óriási gyümölcsös kosárban mint asztal dísz bemutatva. A kiállítást szombaton délután 5 órákor mutatja be a rendezőség a sajtónak, a megnyitás pedig vasárnap délelőtt 11 órákor lesz. Kiállításra bejelentések még folyton érkeznek és elfogadtatnak. Fölkéri a bizottság ezután is a jelentkezőket, hogy a statisztikai űrlapokat mentül pontosabban kitöltve legyenek szivesek a katalógus számára beküldeni.

REGÉNYCSARNOK.

A P É N Z.

Írta: C. V.

(Folytatás.)

26.

A toronyóra a delet rég elkongatta. S a kívül ott a faluban találkoztunk, a penás ember, Csornai Mátyás. A helységben ő az első, illő volt tehát, hogy legutolsó hagyja el a hivatalos helyiséget, s csak akkor ballagjon haza felé, midőn esküdt uraimék már rég asztalhoz ültek s jókorát szeltek abból a nagy kenyérből, mely egész terjedelmében kerül az asztalra, mintegy jelöl an-

nak, hogy Isten jóvoltából, kenyér dolgában a ház nem szűkölködik.

Csornai Mátyás nem oly jókedvű, mint annak előtte s egy sóhajjal nyit be a lécajtón saját udvarába. Még a komondor is busabban csóváltatja farkát gazdája jötekor, mintha ez örömtől már nem is hoznátna a házhoz.

Bizony mondom, Mátyás vigabb küszöböt is taposott már, saját háza küszöbénél, ez idő szerint.

Anyja, a jó öreg a pitvarban nyöszörög, köszvény szagátja tagjait s még most is azt hiszi, hogy kétheti időzés a budai Sáros-fürdőben helyreállíthatná egészségét; rögeszméjévé vált e hit s lázas állapotában, retentő szenvedései közt kéri a jó embereket, hogy könyörületből szállítsanak a fürdőbe, de ismerősei, legjobb barátjai részvéttelül megtagadják kérését. — A szegény öreg összeszedte volt csekély értékű kis batyuját s a zsbivásárra küldötte, de a házalók alig adtak érte annyit, a miből a gyalognapszám ára kikerült.

S. Mátyás látja s hallja mindezt s nem segíthet.

És Aranka, Andor elutazása óta ez is napról-napra busabb, arca »tejben uszó rózsái« hervadásnak indultak. Kedvenc séta helye a vaspálya utja, honnan hir zárnyalhatna hozzá kedvesétől s honnan a tüszkölő gőzparipa ködbe vész, kormot izzad s csak füstöt hoz magával.

A szegény leány gyakran gyöngékedik, a multkor ágyban fekvő beteg volt s egy könyvet óhajtott, egy tartalmas kis könyvecskét a könyvpiacról s atyja e csekélységgel sem töltötte kedvét.

Hajh, mi másként lehetne mindez, ha Mátyást bírónak megválasztanák: hitele ismét helyre állana, még irigyei is sietnének kedvébe járni — de így, kifelé álló ruddal az ember nem tud s nem is igen mer költeni.

Mátyás az oszlopos tornácra, melynek alja kékre van meszelve, körülbelül ezeket gondolhatta, midőn a levélhordó toppant be az udvarba s egy levelet nyujta át bíró urának. A levél Pestről érkezett s Aranka, ki a tornácra nyíló ablaknál állt, azonnal Andor kézírására ismert.

— Végre, valahára! kiált föl örömtől ragyogó arccal, mit ir s mikor érkezik!

— Azt akarnád, hogy már útban is legyen — jegyzé meg az apa, észrevehető fölindulással, miután, mint tudjuk, a fiatal ember iránt valódi jóindulattal viselteték.

Mátyás fölolvasta ama levelet, melynek tartalmát olvasóink már ismerik.

— Száz forint kölcsönt kér, mond a bíró elkomorlyogó arccal s én ezzel sem lehetek segítségére!

— De hát nem olvasta-e az ég szerelmére, nem értette-e meg, hogy e nélkül el van veszve? ki tudja mi célra kéri, ki tudja mily égető szüksége van rá? A föld fenekéből is ki kell teremtenünk a pénzt!

Mátyásnak önkénytelenül leig jutott az eszébe.

Valahányszor magyar ember a föld fenekéből is pénzt akar teremteni, önkénytelenül a zsidóra gondol.

De bíró uram mentésére legyen mondvá, oly mohón tán még sem foglalkozott volna képzelődése leiggyel, ha ez multkori kiutasítása után nyomban ismét visszatérve, a küszöbről nem e szavakat mondta volna: azért tértem vissza, hogy tudtára adjam, miként félreértett... s ha kedveleson nyugodt vérrel itélni, eivárom saját lakásomon stb.

(Folyt. köv.)

SZERKESZTŐI PÓSTA.

G. L. Helyben. Köszönjük az érdekes levelet, melyet holnap tárcarovatunkban fogunk közölni. Üdvözlét.

A szerkesztőségét lelelő

Dr. VUOSKICS GYULA.

Berkes Bertalan

Nagyvárad, Zöldfa-utca 21. sz. a.
TELEFON 180. — TELEFON 180.

Gazdálkodóknak gépolaj továbbá-zsir, kátrány stb. Vidéki kereskedőknek cipőkrém, parketti fényezőmáz, Emke lakkok stb. vételénél legnagyobb árengedmények

10436—1908

Hirdetmény.

Nagyvárad város II. kerületi összes városrészeire s a hegyre vonatkozó — a kir. pénzügyigazgatóság érvényesítésével ellátott az 1908 évi III. osztályú kereseti adó lajstromok az általános jövedelmi és az országos betegápolási pótdóra való tekintettel az 1883. évi XLIV. t.-cz. 18 §-a értelmében f. évi Szepter 23—30 napjain át nyolcz napi közszemlére a II-ik kerület Ujváros és Külváros városrészekre nézve 14-ik, számu szobájába azon figyelmeztetéssel tétetnek ki, miszerint az érdekelt adókötelesek, a jelzett lajstromokban terhükre előírt általános jövedelmi és országos betegápolási pótdót ott megtekinthetik s a pótdó elleni netaláni felszólamlásukat azon adózók az 1883. évi XLIV. t.-cz. 16. §-hoz képa vol-ezen adónemmel már az előző évben is megróvkoztak, a lajstrom közszemlére kitételének napját évben 15 nap alatt, azok pedig, kik ezennel a folyó st. először rovattak meg, ezen adójuknak adókönyvecskéjükbe történt bejegyzését követő 15 nap alatt — m később benyújtott felebbezés érdemi tárgyalás alá ne-fogván vétetni — a kir. pénzügyigazgatósághoz írás-ban benyújthatják.

A városi adóhivatal.

Gőzmosóda vegytisztítógyár

Nagyvárad, Gilányi-utca.

Mos, vasal s ve yileg tisztit

Mindennemü fehéremüek mosását a legnagyobb pontos-sággal eszközöljük. — A vegyi tisztítónkban női és férfi-ruhák, blousok, függönyök, szőnyegek a legszakszerűbben lesznek elkészítve.

A ruhák el- és hazaszállítását saját kocsijainkkal eszközöljük.

Vidéki és városi telefon szám 398.

Természetes alkólikus

KRONDORF

SAVANYÚVIZ

kiváló nyálkaoldó és huyghajtó gyógyhatásu

Különlegesség gége, gyomor, vese, hólyag
tűdő, rekedtség, köhögés
köszvény és bélbetegségeknel.

Bor és Pezsgőhöz legjobb ital. xx 307.1—50

Tüzifát

legolcsóbb napi áron házakhoz
szállítanak

Weiszberger és Társa

tüzifa kereskedők.

Megrendelő iroda: **Stein Lajos**
Nagyvárad, Fő-utca Nyiri ház

Fatele: Várad-Velence. — Telefon: 688.

Fülöp István Európa szállodája.

Nagyvárad legkellemesebb látogatott, szórakozó helye Most nyílt meg az Európa remek herthelyisége. Kiváló egészséges hegyi levegő. Villamos megállóhely Telefon. Naponta pompás cigányzene. A vendéglős saját te-mésű, kitűnő borával, finom Dréher sörrel szolgál a közönségnek. Elsőrendű konyha. A szoba árak igen mérsékeltek. Az előkelően berendezett szállodát és a gyönyörű kerthelyiséget ajánljuk a közönség figyelmébe.

Nagyvárad város tisztii főorvosától.

Hirdetmény.

A nagyméltóságú m. kir. Belügyminiszter ur 111000—1907 számú körrendelete és a városi tanács 1390—1908 szám alatt hozott véghatározata alapján felhívom mindazokat, a kik a netalán fellépő kolera járvány tartama alatt, a városi colera járvány kórházban 6 korona napidij és ételmezés mellett, mint ápolók és ápolónők, továbbá 5 korona napidij mellett mint fertőtlenítők alkalmaztatni óhajtják magukat, miszerint ebbeli szándékukat hivatalos helyiségemben (Rendőrség, földszint 32 szoba) mindenkor délelőtt 8—10 óráig bejelentsek.

Dr. Baróthy Ákos,
tisztii főorvos.

!!! Idei akác méz !!!

NAPONTA friss tea-vaj

NAPONTA frissen pörkölt kávék

NAPONTA legizletesebb francia vaj

csemegezőlő szétküldés.

BORNYOMÓ ZSÁKOK,

ÜRMÖSÁGYHOZ szükséges anyagok. Nemkülönböztetve és friss fűszerárak a legelőnyösebben beszerezhetők

MEZEY JÁNOS ÉS TÁRSA

fűszer és csemege üzletében Szent László-ter nagyváradii takarékpénztári épület. Telefon 249.

! Friss töltésű ásványvizek. !

FOGAK

3 koronától feljebb; csapfog 5 korona és 8 korona, aranyfog 16, 18, és 20 korona. Vállal minden e szak-

mába vágó munkát olcsó árban és jótállással

FOGMŰTEREM Nagyvárad, Rákóczi-ut 22.

9970, 9971, 10366—1908.

Hirdetmény.

Nagyvárad város összes városrészeire s a hegyre vonatkozó — a kir. pénzügyigazgatóság érvényesítésével ellátott — a föld- és házbirtok után járó 1908 évi fegyveradó kivétési lajstromok az 1883. évi XLIV. t.-cz. 18. §-a értelmében f. évi szeptember 13—30-ig napjain át nyolcz napi közszemlére a városi adóhivatal 15-ik számu szobájában a II-ik kerület Ujváros és Külvárosra nézve, 26-ik számu szobájában a III-ik kerület Váralja, Velence, Csillagváros és a Hegyre nézve, és 21-ik számu szobájában az I-ső kerület Olasz városrésze nézve azon figyelmeztetéssel tétetnek ki, miszerint érdekelt adókötelesek a jelzett lajstromokban terhükre előírt adót ott megtekinthetik s az elleni netaláni felszólamlásokat azok adózók, kik ezen adónemmel már az előző évben nem megróva voltak, a lajstrom közszemlére kitételéneis napját követő 15 naa alatt, azok pedig, kik ezzel a folyó évben először rovattak meg, ezen adójuknak adókönyvecskéjükbe történt bejegyzését követő 15 nap alatt — a később benyújtott felebbezés érdemi tárgyalás alá nem fogván vétetni — a kir. pénzügyigazgatósághoz írásban benyújthatják.

Városi ndóhivatal.

A NAGYSZEBENI ÁLTALÁNOS TAKARÉK-PÉNZTÁR JELZÁLOGKÖLCSÖNEI.

A Nagyszebeni Általános Takarékpénztár (Nagyszeben) ad félévi tőkét és kamatokat magukban foglaló egyenlő részletekben teljesen törleszhető jelzálogkölcsonöket és pedig 10, 15, 18, 23, 25, 27 $\frac{1}{2}$, 32, 35, 40, 41, 44 $\frac{1}{2}$, 50 évi törlesztésre.

Kölcsonkérvényeket elfogad: BREITENSTEIN és FRIEDLÄNDER Teleky-utca 40. sz. ki egy-szersmind bővebb felvilágosítást is nyújt.
170

Szüretre

tüzijátékok, raketták és göröglüz nagy-ban és kicsinyben kaphatók.

BORNYOMÓ ZSÁKOK

és ürmöshöz való szerek.

Továbbá ajánlom mindennemü faj-kávéimat ugy nyersen, mint pörkölte. A nap bármely szakában friss pörkölte, továbbá a marokkói császárságból darált kávémat különként 1 frt. 68 kr.-ért. Friss idei főzelekek s déli gyümölcsök s a mai naptól Kugler (Gebraud) mignon süteményei, csukokái, csokoládé és teakenyerei kaphatók : : :

KÁDÁR JÁNOS fűszer és csemege üzletében.

Flegman Ármin

NAGYVÁRAD, BÉMER-TÉR

tisztelettel értesíti a n. é. hölgyközönséget, hogy női divat- és confection-üzletét

angol és francia
ruha-vállalattal

kibővítette; mérték utáni toilleteket a legegyszerűbbtől a legdiszesebbig mérsékelt, szolid árban készít, továbbá, hogy a közlő idény ujdonságai

kész női felöltőkben,
szövetekben és diszekben

dus választékban már raktáron vannak.

KÉSZIT:

Mindennemű vasszerkezeteket, vashidakat, vasszerkezetű víztornyokat, víztartályokat, — csigalépcsőzetet, üvegtetőket, vasablakokat, modern vasrácszatokat, különleges takaréktűzhelyeket.

Géperőre berendezett vasszerkezet, épület, mű-
:: lakatos, sajtoló és csavargyártó telep ::

HRAZDIL EMIL Nagyvárad, Rózsa-u.
= Saját-ház. =

Mindennemű lakatos árukban nagy raktár, Vidéki szállításokra berendezkedve. — Tanulók felvétetnek.

KÉSZIT:

M. kir. szab. ablak szellőztetőt, szab. önműködő ajtócsukót. Padlásvilágító és szellőztetőket. Fa és acéldőnyöket napellenzőket, vas és réz portálékat, mindennemű lakatos áruk gyártója.

Kész gyászruhák
:: raktáron. ::

Női kosztümök és
:: blousok. ::

Wéber Testvérek

kész női és gyermek ruha áruháza Nagyváradon.
Rákóczi-ut Bémer-tér sarkán.

Nagyvárad és Biharmegye legnagyobb kész női és gyermekruha áruháza Wéber Testvérek.

NAGY VÁLASZTÉK!

Kész leányka ruhák és kabátkák, kész női pongyolák, aljak és fehérneműek olcsó bevásárlási forrás.

TELEFON 684.

Wéber Testvérek
Bémer-tér.

Megrendelések 2 nap alatt készülnek.

Mérték utáni megrendelések elfogadtnak.

